

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 273/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Čadca v konaní sp. zn. 2Tp/29/2020 a jeho príkazu č. k. 2Tp/29/2020 z 23. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na prerušenie konania **n e v y h o v u j e .**
3. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. septembra 2020 a doplnenou 4. októbra 2020, 18. novembra 2020 a 18. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“), práva na obhajobu podľa čl. 14 ods. 3 písm. b) paktu, práva byť súdený bez zbytočného odkladu podľa čl. 14 ods. 3 písm. c) paktu, zákazu sebaobviňovania podľa čl. 14 ods. 3 písm. g) paktu, práva nebyť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života podľa čl. 17 ods. 1 paktu samostatne, ako aj v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 ústavy, so základným právom podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, s čl. 3 ods. 1, čl. 7, čl. 21 ods. 1 a čl. 41 ods. 2 písm. a), b) a c) Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) zásahmi okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušenie napadnutého príkazu a priznanie náhrady trov konania. Požaduje

aj odklad vykonateľnosti napadnutého príkazu a ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľ doručil 24. novembra 2021 ústavnému súdu návrh na prerušenie konania a polozenie prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“). Ďalšie doplnenie ústavnej sťažnosti doručil sťažovateľ ústavnému súdu 9. decembra 2021.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľ bol od 31. marca 2019 obvineným z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky. Sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu vydala 23. júla 2020 podľa § 148 ods. 2 Trestného poriadku príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľa, ktorý mu bol doručený 21. augusta 2020.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ kvalifikuje príkaz okresného súdu ako protiústavný a hrubo svojvoľný, nedostatočne zdôvodnený, vydaný nezákonným sudcom, „na podklade neoprávnenej požiadavky“. Sťažovateľ namieta, že k návrhu na vydanie príkazu sa nemal možnosť vyjadriť. V konečnom dôsledku takto malo dôjsť k porušeniu sťažovateľových označených práv.

5. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd konanie o jeho ústavnej sťažnosti prerušil a položil Súdnemu dvoru 11 predbežných otázok. V ich sťažovateľom navrhovanej formulácii sa odzrkadľuje identifikácia ním namietaných nedostatkov napadnutého príkazu s obsahom základných práv zaručených chartou. Zároveň sťažovateľ akcentuje povinnosť vnútroštátnych súdnych orgánov, proti rozhodnutiam ktorých niet opravného prostriedku, obrátiť sa na Súdny dvor, ak v rozhodovacom procese dospeje k záveru o nevyhnutnosti zodpovedania otázok podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie pre jeho rozhodnutie.

6. Napokon v doplnení ústavnej ťažnosti doručenom ústavnému súdu 9. decembra 2021 sťažovateľ prehľbil svoju argumentáciu o zákaze sebaobviňovania.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd opakovane judikuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov) [m. m. IV. ÚS 149/2019]. Ústavný súd tak zdôrazňuje, že ústavné

súdnicstvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016).

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

8. Trestné konanie voči sťažovateľovi v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo, trestná vec sa nachádzala v štádiu prípravného konania. Ak by teda príkaz na vyšetrovanie duševného stavu podľa § 148 ods. 2 Trestného poriadku skutočne v okolnostiach jeho veci porušoval sťažovateľom označené práva, potom by dôkazy získané ako poznatky z nariadeného vyšetrovania museli byť kvalifikované ako nezákonné, čo bráni ich použitiu v prebiehajúcom trestnom konaní. Ak by predsa takéto dôkazy použité boli, sťažovateľ má k dispozícii právne prostriedky, ktoré mu na ochranu jeho základných práv a slobôd priznáva zákon [napr. odvolanie podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku, dovolanie podľa § 368 ods. 1 v spojení s § 371 ods. 1 Trestného poriadku].

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že systém trestného konania poskytuje sťažovateľovi právne prostriedky, ktorými sa môže účinne domáhať ochrany svojich označených základných práv a práv. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania a neprípustne tak suploval právomoc všeobecných súdov, ktoré sú primárne oprávnené a povinné korigovať prípadné pochybenia a poskytnúť tak ochranu základným právam a právam sťažovateľa. Preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť ako neprípustnú odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

IV.1. K návrhu na prerušenie konania:

10. Prerušenie konania o ústavnej sťažnosti prichádza do úvahy v prípadoch, ak ústavný dospeje k záveru o potrebe obrátiť sa Súdny dvor predbežnou otázkou, ktorej obsahom je výklad práva Európskej únie. Dôvodom odmietnutia sťažovateľovej ústavnej sťažnosti je však aplikácia procesných noriem regulujúcich konanie na ústavnom súde a súčasne sa opierajúcich o ústavne zakotvený princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu. Procesné odmietnutie ústavnej sťažnosti

nevyžaduje, aby ústavný súd hľadal odpovede na otázky, ktoré svojím návrhom nastolil sťažovateľ. Preto návrhu sťažovateľa na prerušenie konania podľa § 61 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

IV.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

11. Pokiaľ ide o sťažovateľovu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, ústavný súd uvádza, že na to, aby o nej mohol rozhodnúť, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené z 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplývajúce podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

12. Ak ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

13. V nadväznosti na záver vyslovený v predchádzajúcom odseku ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom je zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Keďže nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovел (bod 3 výroku rozhodnutia).

14. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa navrhovaným odkladom vykonateľnosti napadnutého príkazu okresného súdu, ako aj ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v jeho návrhu na rozhodnutie vo veci samej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu